

A background image of a field of pink clover flowers. The flowers are in various stages of bloom, with some in sharp focus and others blurred in the foreground and background. The green stems and leaves of the plants are visible, creating a natural, textured backdrop for the text.

HELKA
HALMETOJA
**KERRON
KAIKEN**

Kerron kaiken

Helka Halmetoja

KERRON KAIKEN

© 2026 Helka Halmetoja

Taitto ja kansi: Books on Demand

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B, 00100
Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa
ISBN: 978-952-89-6843-6

HELKA HALMETOJA

KERRON KAIKEN

Kirjoitelman pohjaksi, sekä Äitini, Mummujeni, Tätieni ja Anoppini muistolle

Otteita Paavo Cajanderin runosta Äitini kuva

Mun huonehessani seinäll'on
Yks' kuva halpa ja koruton
Se siinä ollut on monta vuotta
Ja aina ihaelen ma tuota

Ja kun ma katson niin vähittäin
Herääpi muistoja mielessään
Niin armahaita, niin ihanoita
Ja kaivatessani katkeroita

Ma poies mennehen polvekseen
Näen lapsuusmaailman riemuineen
Näen kynttilötä ja joulupuita
Ja ystävyksiä hymysuita

Ja onpa kuin kuva elon sais
Ja mua hellästi katsahtais
Ja onpa kuin hänen katsannastaan
Heloittais' taivahan rauha vastaan.

PROLOGI

Nämä sivut on kirjoitettu ilman sarvia ja hampaita ketään kohtaan. Aikajana on pitkä, kaukaisesta lapsuuteni historiasta nykypäivään. Kallieden muistojeni tapahtumat olen käynyt läpi huolella ja hyväksynyt ne oppimiskokemuksina, jotka ovat vahvistaneet identiteettiä, sekä hioneet terävimpiä särmiä.

Mitä kaikkea liittyi ennen vanhaan maalla asumiseen, suurperheessä kasvamiseen ja kouluun?

Mitä oikeasti oli myöhemmin olla opiskelija kaupungin terveyden- ja sairaanhoidossa? Sen tietää vain jokainen opiskelija itse. Hoitotyössä tarvittavat temput oppii helposti. Vaikeuksiin törmätäänkin yllättäen ihmissuhteissa.

Entä mitä oli ja on olla hoitaja, ammattilainen, arvostetussa asemassa, kunnioitettukin?

Onko Sinun ulkopuolisena vaikea uskoa kaikkea kuulemaasi? Haluaisitko katkaista huhuilta siivet tai sulkea korvasi? Mitäpä jos kaikki onkin totta? Kannattaisiko lähteä selvittämään?

Mitä on sairaalan arki rujoimmillaan? Paljaana ja alastomana?

Millaista toiminta on silloin, kun luullaan, ettei kukaan näe?

Tämä on myös vammaisen ystäväni ja minun yhteinen selviytymistarina.

Hänen lapsuusmuistonsa ja aika ennen ensimmäistä kohtaamistamme ovat Teean itsensä kertomia.

Monet olivat ne meidän yhteiset palkitsevat, ja eivät aina niin onnelliset tuokiomme.

Aivan erityisiksi muodostuivat jokapäiväiset vaikeat ja muuttamat vereslihalle raastaneet hetket, niiden perinpohjainen käsittely, ylipääseminen ja lopulta voittaminen.

Lähimmäisenä ja rinnalla kulkijana avartui samalla oma maailmankatsomukseni viidentoista vuoden aikana. Olin saatavilla ja ainakin henkisesti lähellä.

Päivä kerrallaan, sanotaan, mutta joskus vain hetkikin voi riittää.
Meidän matkassamme sen täytyi riittää, ja se riitti!
Aluksi valotan tässä muistelussa omaa taustaani, sitten kerron hänestä
ja meistä.

1

Kaksikerroksinen talo oli kehäkukan keltainen valkoisin ikkunanpie-
lin. Kaunis punatiilikatto sinistä taivasta vasten. Yhdeksän isoa, kolmen
metrin korkuista huonetilaa sekä hulpea parveke. Puulattiat maalattu
ruskealla miranolilla, katto valkoisella. Saman merkkisellä aineella oli
käsitelty myös tuvan seinien turkooosi puolipontti sekä siniset huoneka-
lut. Tuvan seinustoja kiersi kannellinen penkkirivistö, jonka yläpuolella
vaatenaulakoita. Vaate- ja tarvikekaappien vieressä keinutuoli.

Seinillä pienikukkaista keltarusutapettia, muutama taulu ja Amerikasta
tuotu vaikuttavan näköinen seinäkello, joka naksutti rauhoittavasti ja
kumahteli puolen tunnin välein. Valoisassa päätyikkunassa oli parikym-
mentä ruutua, ja kukkalauta hehkui täynnä erivärisiä pelargonioita. Amp-
peleissa kultaköynnöstä ja rönsyliljaa.

Omissa kangaspuissa kudotut vaaleat raitaverhot tässä, samoin kuin kah-
dessa muussakin, pienemmässä ikkunassa. Pitkät matot lattialla. Katto-
hirteen ripustettuna kiikkui lapsenvakka.

Arkiastiat olivat erikseen, mutta parempina ruoka-astioina olivat Arabian
Pekka-lautaset, -keittokulhot, -kalavadit, -kastikekaatimet ja -kannut.
Pöytähopeat Tähkä-sarjaa. Kahviastiaستونا Myrna. Iki-ihanat valkoiset
Mariskoolit, säilytettiin vitriinissä.

Liinavaatteissa kauniit pitsit ja taidokkaat nimikoinnit.

Edistyksellisesti kylmä vesi tuli sisälle ja meni ulos jo tuohon aikaan. Fai-
rylla tiskattiin. Sellaista ei ollut joka paikassa! Isossa rautahellassa oli useita
tulipaikkoja ja niiden päällä koukulla ylös nostettavat renkaat. Oli musta,
kannellinen munkkipata. Jokaisen uunin ja takan vieressä hiilihanko.

Polttopuille ja tuohiskäppyröille kannellinen laatikko, takan otsalla tulitikkupuntti ja virkatut pannulaput. Hellan kupeessa kiilteli kuparista valmistettu hanallinen säiliö, josta sai kuumaa vettä.

Ikkunoista avautui näkymä laajoille peltoaukeille auringonlaskun suuntaan. Suurinta ikkunaa vastapäätä oli mahtavan kokoinen, pellillä päällystetty leivinuuni, jota lämmitettiin lähemmäs metrin pituisilla haloilla.

2

Tontin kylänpuoleisella kulmalla korkeuksia tavoittelemassa kaksi tuuheaa kuusta vieretysten. Uskottiin tikan tulevan hakkaamaan niiden runkoja vain kuolemaa ennakoimaan. Suuret lehtevät vahvarunkoiset koivut oli isäni istuttanut. Kesän alussa hän kiipesi puiden oksille kiinnittämään veistämiään linnunpönttöjä. Tuomet ja pihlajat, tuoksuvat valkeat ruusut sekä hennon lilat syreenit ympäröivät tonttia. Portaikon vierustalla laatikot täynnään keltaisia krasseja ja sinisiä orvokkeja. Sisääntulon edessä pylväikkö. Eteisen puolella ovi tampuuriin ja yliselle, johon johti pitkä portaikko, ensin eteenpäin, puolivälissä kääntyen vasempaan, muutama rappunen ylöspäin ohi mankelin ja siitä vielä oikealle, jossa ovet kolmeen makuuhuoneeseen. Aulan ikkunan edessä taso, jossa ruukkukasveja; kaktuksia, rahapuita ja juoruja.

Pääkamarin varjoisan ikkunan alla kukkamaa; leijonankidat, liljat, ja ritarinkannukset kukoistivat tädin asiantuntevassa hoivassa. Ikkunalautoilla paavalinkukkaa. Pääkamaria käytettiin oikeastaan vain vierashuoneena, jonka kommuutin päällä olivat näyttävät, posliiniset pesuvati ja vesikannu. Muhkea sivustavedettävä vuode, pöytä ja tuolit, sekä kampaus- ja pukeutumispyytä ovaalinmuotoisine peileineen. Pitsikartiinit ja mattalasta puristettu kohokuvioinen kattokruunu. Lattiassa korkkimatto.

Välikamarin ikkunaa varjosti ulkopuolelta keltaisena kukkiva hernepuu. Sisäpuolella, siinä papan kirjoituspöydällä, radion takana saviruukuissa asparagus ja gloxinia. Huone oli papan konttori mappeineen, seinällä ruskea puhelin, pöydällä muistiinpanovälineet. Kamariin mennessä huomio kiintyi aina ensimmäiseksi seinällä kultaisissa kehyksissä ja lasin takana

olevaan, Marsalkka Mannerheimin lahjoittamaan muisto- ja kunniatauluun. Setäni oli kaatunut 29-vuotiaana alikersanttina Ruskealan Okanmäen taistelussa vuonna 1941.

Isovanhempani arvostivat jokaista lastaan, joita talon turvana ja työvoimana tarvittiin.

Keskellä talon pihaa tuulessa keinahteli vinttikaivon ämpäri. Kiellettyä oli kurkkia kaivoon. Peloteltiin, että näkki nykäisee. Pihan väylät hiekkaa ja soraa, muuta pihaa peitti tiheä nurmimatto, jossa siellä täällä apilankukkia ja herkkiä vaaleansinisiä kissankelloja.

Sateen jälkeen kastemadot nousivat pintaan. Ilman käyttöä jäivät, koska eihän ollut onkipaikkaakaan.

Oli tuottoisia vadelmapensaita ja mansikkamaa. Marjat säilöttiin mehuksi ja hilloksi, keitettiin kiisseliksi. Hillakorpi muutaman kilometrin päässä. Sieniä kerättiin.

Arkiruokana maistuivat keitetyt perunat, läskisoosi ja rosolli. Toisinaan oli hernerokkaa ja pannariakin, tyyppillistä torstaina syötävää. Juhlapyhinä tarjottiin kernaasti maksa- ja lanttulaatikoita.

Taikinatiinussa muhi viikoittain ruisleipätaikina, ja leivontapäivä oli poikkeuksetta lauantai.

Reikäleivät säilytettiin korkealla, lähellä tuvan kattoa, vartaissa.

Laskiaiseksi paistettiin rasvarieskaa.

Kaupassa oli mylly, jolla kahvinpavut jauhettiin. Karheuden sai valita.

Joutilaan kasakat pelasivat pikkukivillä noppaa, ja neliapiloita etsiessäkin näkyi vierähtävän tovi. Tuulimyllyn siivissä riekkuivat, ja aitan portailla hyppivät rinttaa.

Esikoiskirjailijan puheenvuoro rakkauslapsen vaiheista maaseudulla, sekä hänen ammattiopinnoistaan ja työelämästään kaupungissa. Mitä oli olla tutkintotavoitteinen aikuisopiskelija terveydenhoito-oppilaitoksessa, ja kurottautua maaliin hyväksytysti kaikissa asetuissa mitteloissa. Lopulta työskentely sairaaloiden useilla erikoisaloilla akuutissa ja kroonikko-osastoilla on joutunut suurennuslasin alle. Ammatti-identiteetti monine vivahteineen saa arvoisensa pohdiskelun ja kritiikin. Kuvaukseen liittyvät vahvasti sairaanhoitajalta vaadittavat kestävyys ja tuen eri puolet myös kehitysvammahuollossa.

BoD

